

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Снежана Христова Николова

относно дисертационен труд на тема „Иновативен модел за редукция на учебното съдържание за работа с деца със СОП”

**за придобиване на образователна и научна степен „доктор” в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2 Педагогика
(Специална педагогика)**

Докторант: Ася Иванова Костова

Научен ръководител: доц. д-р Емилия Хинкова Евгениева

1. Актуалност на проблема

Представената докторска дисертация предлага иновативен модел за реорганизация на учебното съдържание чрез който да се осигури ефективно обучение на децата и учениците със специални образователни потребности в общообразователна среда. Докторантката си поставя амбициозни цели във връзка с твърде сложното и социално значимо явление „интегрирано обучение на деца със СОП”, а именно: да се измери както готовността на учителите за работа с тези деца, така и нагласите им да равнопоставят академичните и социално приложимите компетентности на децата, и най-общо учителските нагласи за промяна.

2. Познаване на проблематиката от докторанта

Докторантката демонстрира добро познаване на базисната проблематика. В Глава I Съвременни концепции за формата и организацията на образованието на деца със специални образователни потребности е представен научно-теоретичен анализ на явлението интегрирано образование по отношение на нормативната обезпеченост на ресурсното подпомагане в българската образователна система (2005 – 2013 г.); на функционирането на ресурсните центрове като подпомагаща структура в процеса на интегрираното обучение, и на ролята и мястото на ресурсните учители в педагогическия процес.

Коректно са разгледани иновациите в образованието като е обърнато внимание както на видовете иновации според обекта на приложение, така и на основните направления за тяхното приложение в образователната система.

Прави впечатление, че в дисертационния труд е представен теоретичен модел

за иновация чрез реорганизация на учебното съдържание при работата с деца със специални образователни потребности. Анализът на научната литература и настоящата практика свидетелстват за редица нерешени въпроси, част от които са мотив за разработката на настоящата дисертация.

Използвани са 153 литературни източника на кирилица, 33 на латиница и 21 интернет източника.

3. Характеристика на дисертационната разработка

В количествено и структурно отношение представеният дисертационен труд напълно отговаря на изискванията за докторска дисертация.

Дисертацията е представена в Увод, Три глави, Изводи и препоръки, Приложения, Библиография и Приложения. Използван е стандартен формат на страниците, всичко 220 страници текст на дисертацията, 13 страници библиография и 45 страници с приложения, в които са поместени описание на фигури и таблици в първа, втора и трета глава; въпросници към учители; модели за реорганизация на учебното съдържание по математика в първи клас; чек лист и индивидуална програма за работа по образователно направление математика, съобразно реорганизирано учебно съдържание на конкретно дете със СОП.

4. Методика и организация на изследване

Описанието, структурата и процедурата на изследователската програма са представени във втора глава елегантно и коректно, и логично следват от литературния анализ в първа глава. Изведени са три хипотези – за пълноценна работа с децата с увреждания в единна класна стая при използване на иновативен инструмент за реорганизация на учебното съдържание; за преодоляване на формалността на резултата от учебно-познавателния процес при равнопоставяне на академични знания и социално значими компетенции; за промяна на учителските представи за резултатността от процеса на обучение в посока на социално приложим контекст. Целите и задачите на изследването са обосновани и напълно кореспондират с поставените хипотези.

В изследването са включени общо 160 участници – с различен брой в различните етапи на изследването от различни градове в страната – София, Плевен, Сливен, Ямбол, Велико Търново и др.

Логически прецизно и в детайли е очертана структурата на изследователската програма. Същинското изследване включва изработването на иновативен модел за нуждите на настоящата разработка, съобразен с изискванията на ДООИ за учебно

съдържание, учебен план, учебна програма и ключови компетентности. Този модел се съотнася към технологичното изискване за въвеждане на иновация в социалната система. Следвайки тази логика е приложен план за определяне готовността на педагогическите специалисти да оптимизират набора си от методически подходи с модел за релация на образователни параметри на учебното съдържание (ДОИ за учебно съдържание) към социалните им еквиваленти (ключови компетентности).

В трета глава – Анализ на резултатите, Ася Иванова успява да получи достоверни доказателства за издигнатите хипотези. Последователността на представяне на данните е съобразена с хронологията на провеждане на изследването, като всеки етап е оформен в самостоятелен параграф. Анализът на резултатите от изследването е представен на количествено ниво, в таблици, графики и фигури, отразяващи статистически достоверните данни и е компетентно интерпретиран.

Изводите от анализа на хипотезите са логически обосновани.

Към докторантката имам два въпроса:

✓ Приемате ли разбирането на учителите за пространството на класната стая като единно за всички деца?

✓ Работещ ли е създадения иновативен модел за всички категории деца със специални образователни потребности?

5. Приноси на дисертационния труд

Приносите могат да се обобщят в две групи:

✓ Приноси с теоретичен характер – структурирани са предпоставките за интегриране на деца със специални образователни потребности съобразно международни и национални препоръки и законови актове и е предложен теоретично мотивиран модел за същността на общество, в което няма изключване /сегрегиране/.

✓ Приноси с приложен характер – създаден е иновативен, практически модел за реорганизация на учебното съдържание за деца със специални образователни потребности интегрирани в общообразователното училище и е оценена готовността на учителите за внедряване на този модел в собствената им практика.

6. Публикации по темата на дисертационния труд

Ася Иванова е представила 4 публикации по темата на дисертационния труд – 2 статии в списание „Дом, дете, детска градина”, 1 статия в списание „Образование” и 1 материал в сборник научни доклади от докторантски научен семинар в периода 2013 – 2014 г. Добре би било да има публикации по разглеждания проблем и в последните години, особено във връзка с резултати от приложението на модела за редукция и

реорганизация на учебното съдържание.

7. Оценка на автореферата

Авторефератът точно и адекватно отразява представения дисертационен труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Разглежданият дисертационен труд е оформен с прецизност, научна вещина и силна насоченост към практиката. Научните резултати, постигнати в него са важни за развитието на специално-педагогическата теория и практика.

Оценката ми за дисертационния труд, автореферата и научните приноси и публикации е положителна. Дисертационният труд напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ.

Постигнатите резултати ми дават основание убедено да предложа на Уважаемото Научно жури даде положителен вот за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на СУ „Св. Климент Охридски” в областта на висше образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика (*Специална педагогика*) на Ася Иванова Костова.

23.11.2016 г.

гр. Шумен

проф. д-р Снежана Николова